

Livscykelanalys – verktyg för miljöbedömning

Göran Finnveden

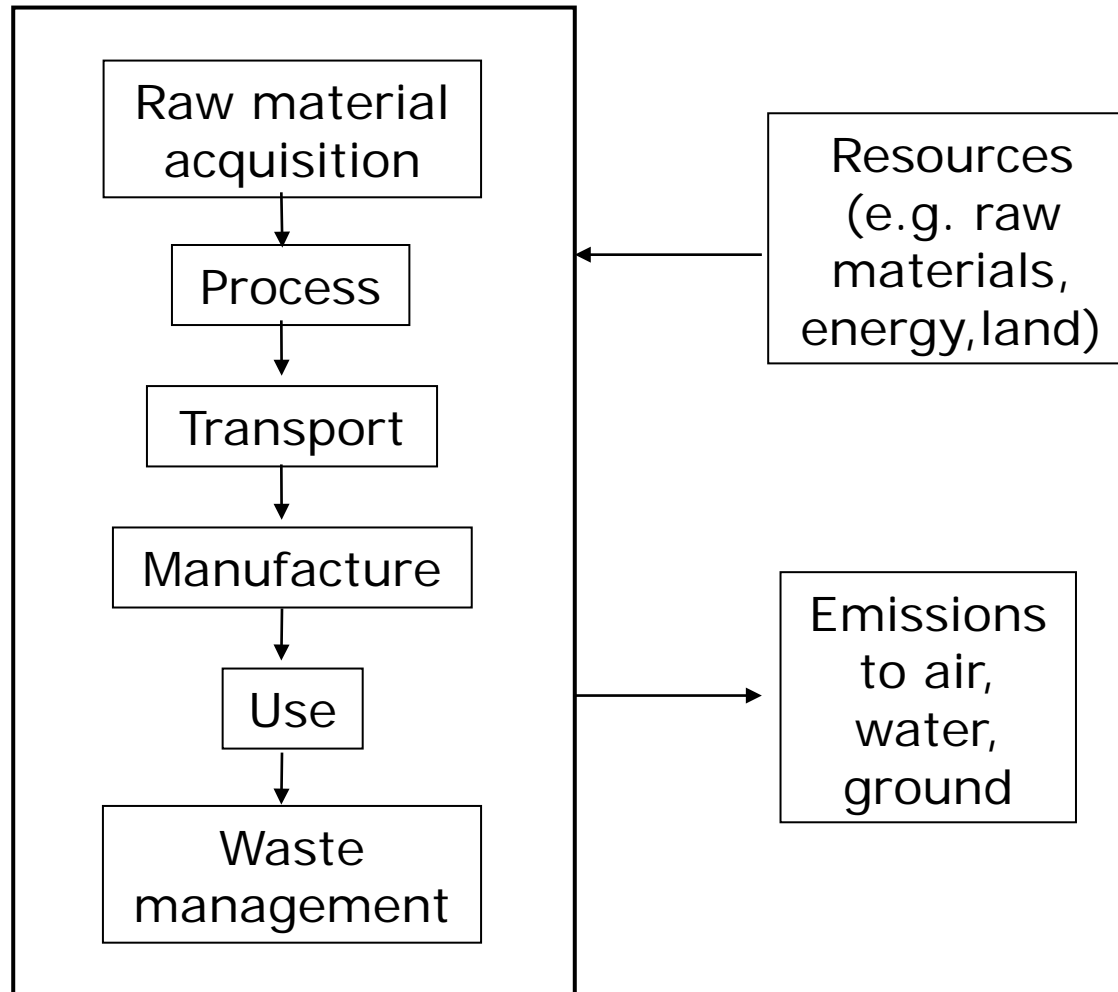
Avdelningen för miljöstrategisk analys – fms
Institutionen för Samhällsplanering och miljö
Skolan för Arkitektur och samhällsbyggnad
KTH

Livscykelanalys (LCA)

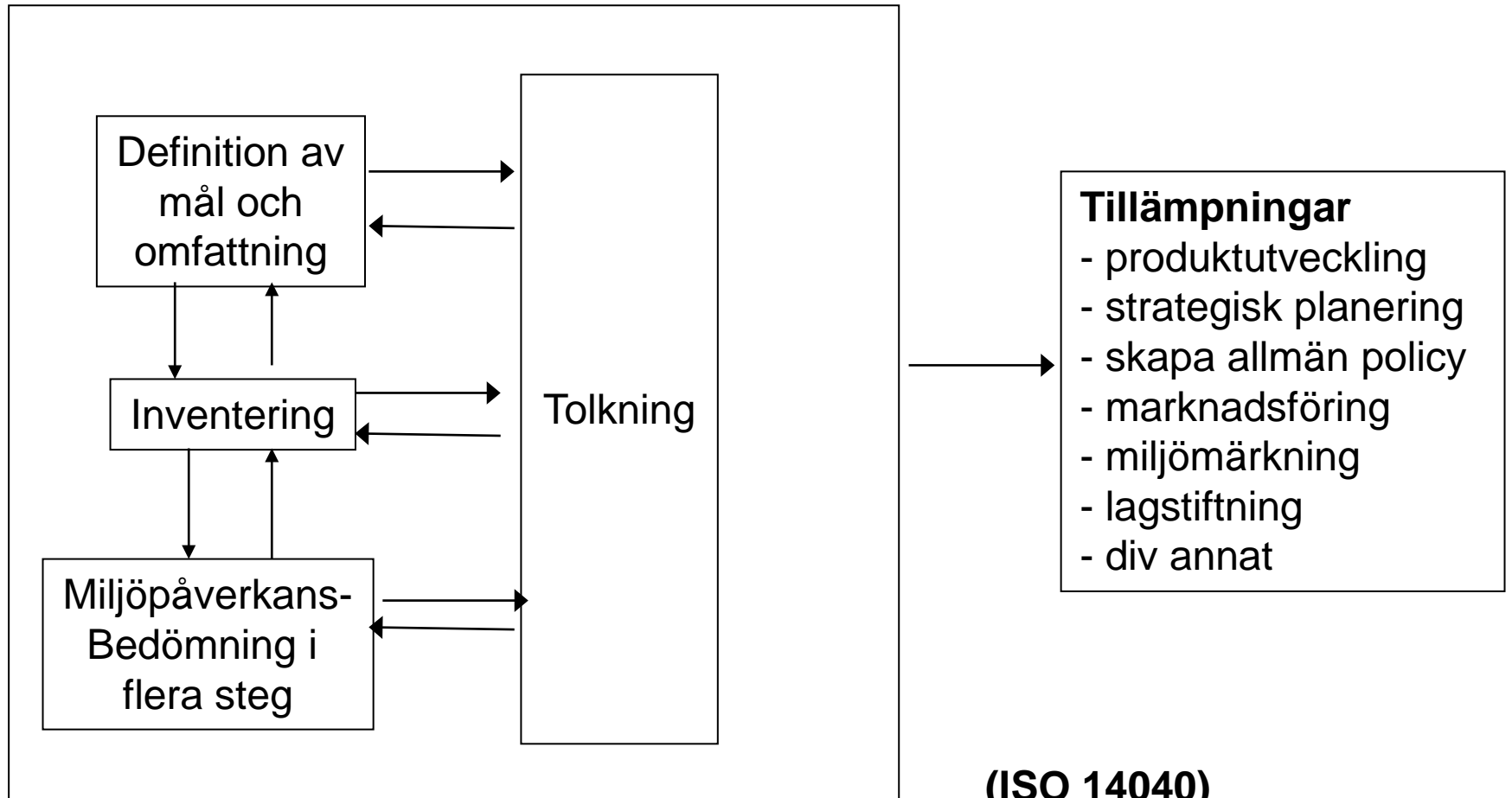
- Standardiserad i ISO 14040-serien
- En livscykelanalys studerar en "produkts" potentiella miljöpåverkan under hela dess livscykel, dvs från råvaruutvinning, via produktion och användning till och med avfallshantering.
- En "produkt" kan också vara en tjänst eller en service.
- "Miljöpåverkan" inkluderar påverkan på ekosystem, människors hälsa och resursanvändning.

The life cycle model

LCA

arbetsgång & tillämpningar

Systemgränser

- Gräns mellan det tekniska systemet och naturen
- Gräns mellan viktiga och oviktiga processer
- Gräns mellan det studerade produktsystemet och andra produktsystem. Ger upphov till så kallade allokeringsproblem, t.ex.
  - Vid produktion av flera nyttigheter
  - Vid återvinning
- Enligt livscykeldefinitionen tas all miljöpåverkan med, oavsett tid och plats.
- LCA kräver ej platsspecifika data

Funktionell enhet

- Den funktion/nytta som produkten/tjänsten uppfyller
- Alla data relateras till den funktionella enheten
- Vid jmf studier ska den funktionella enheten vara lika i båda fall

Ex 1: förpackning till 100 l läsk (EJ läskflaska)

Ex 2: hantering av 1 ton hushållsavfall

Ex 3: hantering av Sveriges avfall

Ex 4: Finspångs energianvändning

Strategisk miljöbedömning

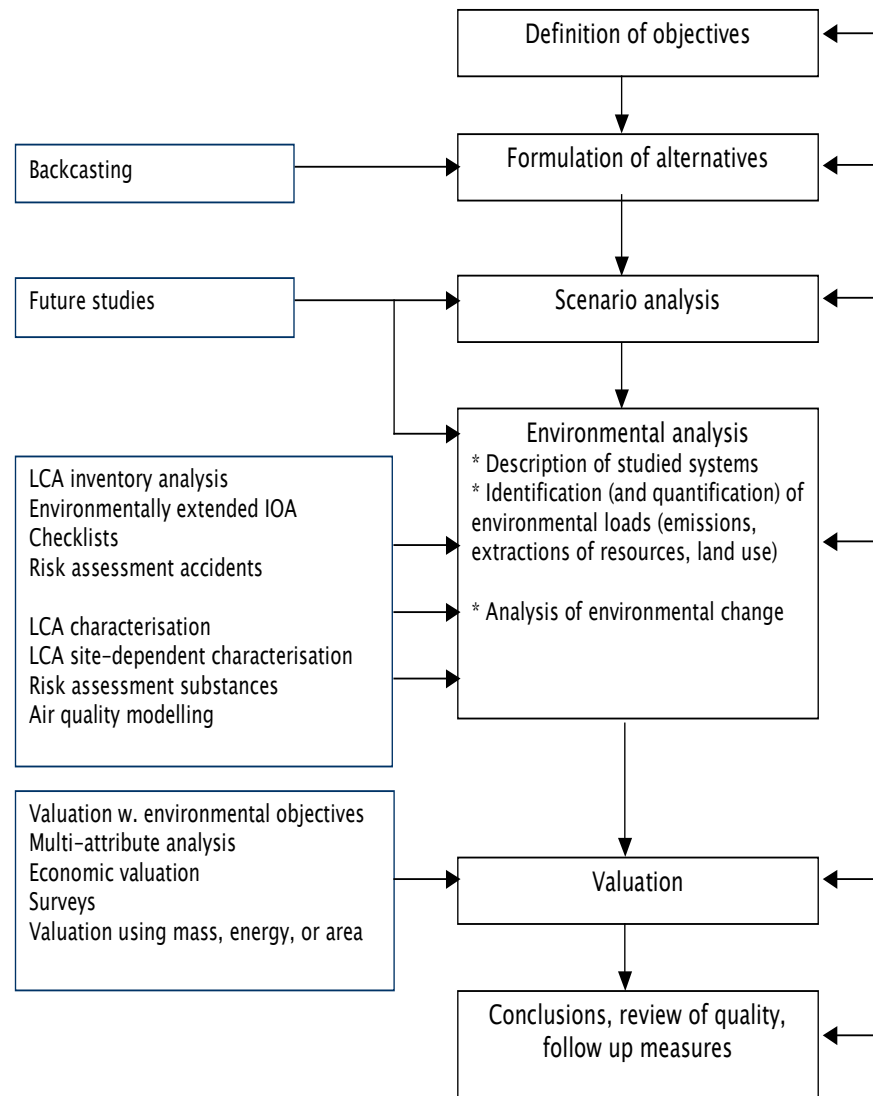
- Miljöbedömning av policies, planer och program.
- Processverktyg som kan innehålla flera olika analytiska verktyg.
- Ibland begränsad kunskap om plats och tid för utsläpp.

Methods and tools

SEA process steps

Exempel på fallstudier

- LCA i SMB i avfallspolicy, förslag på skatt på förbränning av avfall. Studien inte integrerad i processen.
- LCA i SMB i energiplanering i Finspång. Del av forskningsprojekt och arbetet med ny energiplan i Finspång. Del av MIST-programmet.
- Fler fallstudier i den internationella litteraturen.

Waste flows in 2008 [Mton]

	Alt 0 – no tax	Alt 1 – 45 euro/ton	Alt 2a – maximize energy recovery	Alt 2b – minimize greenhouse gases
Incin.	4.0	3.8	3.3	2.6
Landfilling	2.6	2.1	1.2	1.2
Biological treatment	0.4	0.6	0	0.7
Recycling	2.4	3.0	5.0	5.0

Some key assumptions

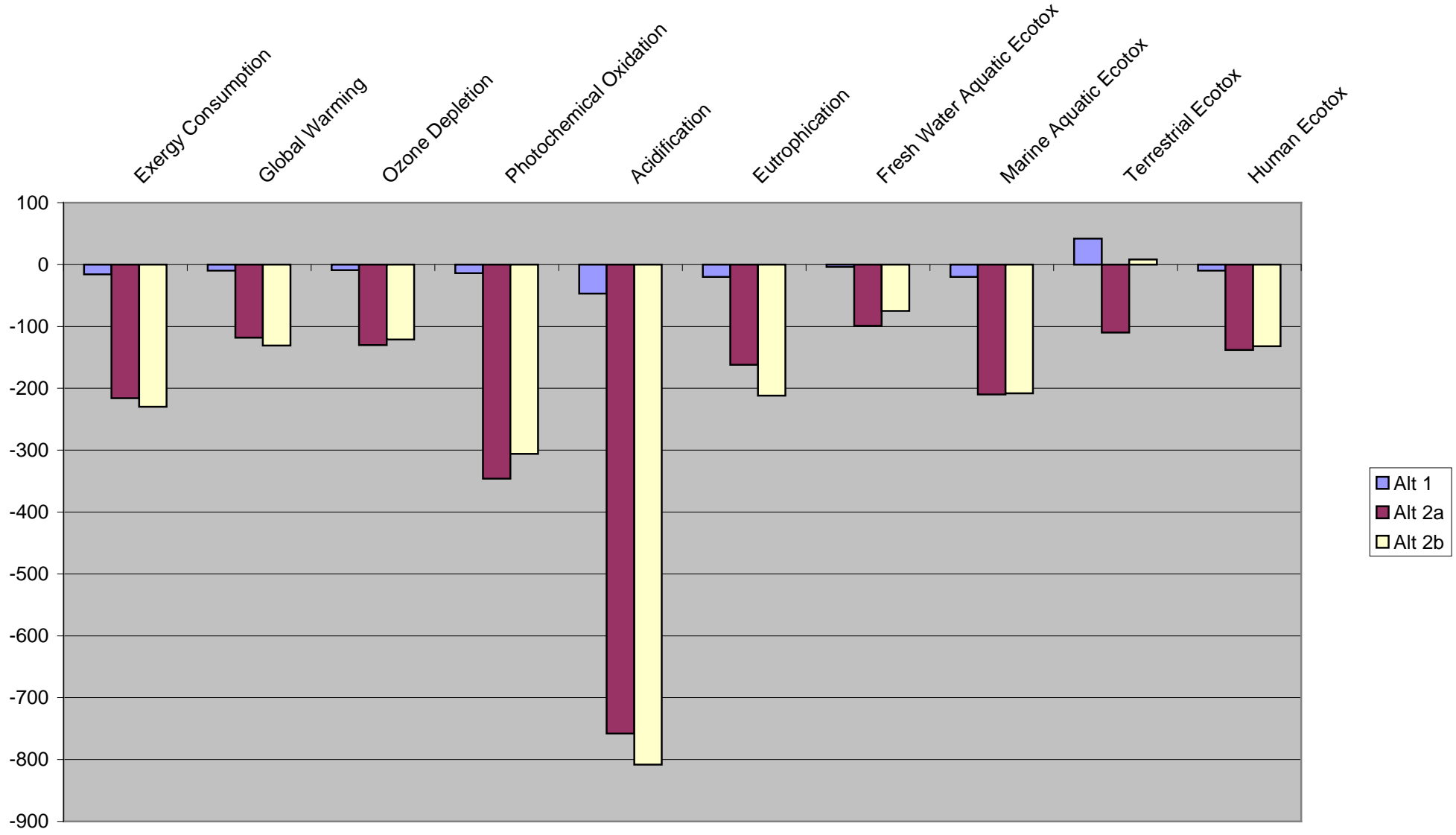
- Incineration produces mainly district heat replacing biofuels
- Marginal electricity production is based on coal
- Recycled materials replace the same material produced from virgin sources
- Composts replace N and P nutrients
- Biogas replace diesel as bus fuel

Net energy use and relative change

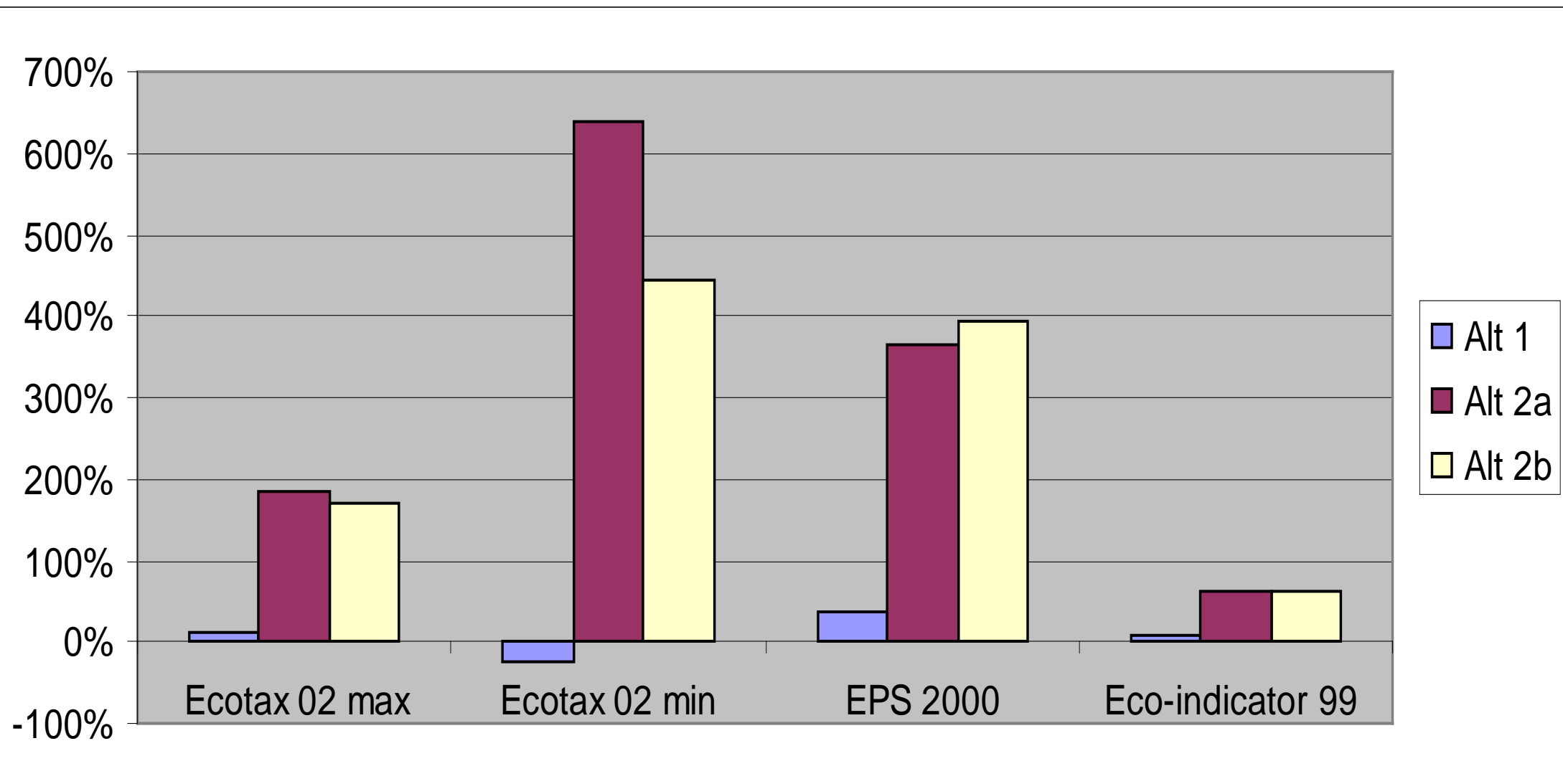

	Alt 0 [MJ]	Alt 1 [%]	Alt 2a [%]	Alt 2b [%]
Total energy	-1.0E11	-3 %	-33 %	-32 %
Non-renewable	-1.3E10	-19 %	-237 %	-246 %
Renewable	-9.1E10	0 %	-8 %	-5 %

Figure 2 Comparison of alternatives 1, 2a, and 2b relative to 0 in the LCA (% change) (Nilsson et al, 2005)

Figure 3 Reductions in environmental burdens relative to Alt 0 for different valuation methods (Nilsson et al, 2005).

LCA i energiplanering i Finsspång

Sjön "Skutbosjön" och delar av Östermalm och Centrum

Miljöbedömning av energiplanering i Finspång

- Olika metoder testades
  - Deltagandeprocesser
  - Scenariometoder
  - Miljöbedömningsmetoder inklusive livscykelanalyser
- Fyra omvärldsscenarier resulterade i fyra nollalternativ.
- Ett antal åtgärdsförslag utvärderades i alla omvärldsscenarierna.

Några slutsatser om metodik

- LCA är idag ett användbart verktyg för SMB.
- Inget analytiskt verktyg kan idag inte ta hänsyn till alla relevanta miljöaspekter
- Olika metodansatser behöver därför användas som kan komplettera varandra.
- LCA går att kombinera med mer platsberoende analyser.
- LCA tar med miljöeffekter även utanför det geografiska området och utanför sektorn.
  - Postivt för man minskar risken för att man bara flyttar problem.
  - Kan ses som problematiskt.
- LCA ger kvantitativa resultat. Underlättar jämförelser mellan alternativ och med målsättningar.

Litteratur

- Björklund, A. (2008): Livscykelanalys av åtgärder för minskad energianvändning I Finspång. Rapport 3 från MiSt-programmet. BTH.
- Finnveden, G., Nilsson, M., Johansson, J., Persson, Å., Moberg, Å. and Carlsson, T. (2003): Strategic Environmental Assessment Methodologies – Applications within the energy sector. *Environmental Impact Assessment Review*, 23, 91-123.
- Nilsson, M., Björklund, A., Finnveden, G. and Johansson, J. (2005): Testing an SEA methodology for the energy sector - a waste incineration tax proposal. *Environmental Impact Assessment Review*. 25, 1-32.
- Nilsson, M., Wiklund, H., Finnveden, G., Jonsson, D.K., Lundberg, K., Tyskeng, S. And Wallgren, O. (2009): Analytical framework and tool kit for SEA follow-up. *Environmental Impact Assessment Review*, 29, 186-199